

Dorota Olejnik, dyrektor Biblioteki Publicznej Gminy Grodzisk Mazowiecki, fot. Krzysztof Lis

Dobrze zaprojektowana przeźrzeń i wyposażenie grodziskiej biblioteki

Potrzeba projektowania przyjaznej, zrównoważonej i użytecznej przestrzeni nie jest obecnie jedynie życzeniem użytkowników, lecz nieodzownym wymogiem współczesnego aranżowania przestrzeni publicznej odbieranej jako dobro wspólne, z którego korzystają zróżnicowane grupy użytkowników. Niegdyś o tym, czy dana przestrzeń publiczna jest przyjazna czy nie, decydowały udogodnienia dla osób z niepełnosprawnością. Obecnie to za mało. Przyjazną, otwartą przestrzeń definiuje się poprzez zaspokajanie potrzeb różnych grup użytkowników (dzieci, młodzieży, osób dorosłych, osób z niepełnosprawnością, seniorów), poprzez stworzenie im możliwości rozbudzania i rozwijania zainteresowań (tematycznych, hobbystycznych itp.).

Przyjazna przestrzeń wspiera edukację, służy rekreacji, jest miejscem budowania więzi społecznych i tożsamości lokalnej, miejscem swobód obywatelskich. Jaką zatem rolę w definicji przestrzeni publicznej pełni lub pełnić powinna współczesna biblioteka? O ile działalność bibliotek innych typów (specjalistycznych), m.in. naukowych, fachowych, zakładowych, pedagogicznych czy szkolnych jest uzależniona od potrzeb określonej grupy użytkowników, o tyle biblioteki publiczne organizowane są w sposób zabezpieczający mieszkańcom dogodny dostęp do dóbr kultury. Dogodny dostęp do kultury rozumiany jako model „otwartej biblioteki”, który tworzą: nowoczesna architektura, przyjazne fizyczno-duchowe otoczenie, idea biblioteki jako „trzeciego miejsca” – przestrzeni, w której spędza się wolny czas wspólnie z innymi, w której istnieje dostęp do wszystkich zbiorów i najnowszych systemów informacyjnych, a pracujący w niej specjaliści (bibliotekarze, animatorzy kultury, edukatorzy) są przewodnikami po otwartych domenach (zasobie twórczości dostępnej bez ograniczeń dla każdego).

Jak zatem dobrze zaprojektować i wyposażyć bibliotekę? Zamysłem projektu grodziskiej biblioteki było zdefiniowanie go, przy wykorzystaniu całego potencjału przestrzennego. Budynek położony wśród drzew, w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Skarbków, w swoim nowoczesnym designie obejmuje elementy zachęcające do spędzania w nim wolnego czasu. Przeszkłone okna z widokiem na okolicę i ergonomiczne wyposażenie sprawia, że mieszkańcy chętnie tu przychodzą. Architektura obiektu Mediateki jest współczesną formą przenikania się przestrzeni, ludzi, działań. Z jednej strony są to odbijające się w szklanej tafli budynku konary drzew, z drugiej strony duże przeszklenia zapewniają doskonały wgląd w to, co dzieje się wewnątrz budynku. O ile określenie formy zewnętrznej było koncepcją pracowni architektonicznej, o tyle przygotowanie programu funkcjonalno-użytkowego dla tego miejsca stanowiło wyzwanie dla inwestora. Do jego opracowania została zaangażowana lokalna społeczność oraz potencjalni użytkownicy (partycypacja społeczna). Aktywne konsultacje, różny wiek ich uczestników, różnorodne ich zainteresowania i potrzeby umożliwiły przygotowanie innowacyjnej inwestycji dostosowanej do potrzeb mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki. Sukcesem tego obiektu jest dostępność, wygoda i bezpieczeństwo użytkowanej przestrzeni. To przestrzeń przyjazna i pobudzająca kreatywność. Dzięki zastosowaniu mobilnych rozwiązań, takich jak przesuwne ściany, podwieszane panele czy przeszklenia, można w różny sposób łączyć i wydzielać przestrzenie, prowadzić kameralne spotkania lub galowe koncerty. Budynek jest dwukondygnacyjny z wydzieloną częścią antresoli. Parter to przestrzenie wielofunkcyjne (sala ogólna, koncertowa, sala spotkań i sala fitness) wyposażone w rozwiązania służące występom artystycznym, dużym spotkaniom. Mediateka (bo tak nazwany został budynek) zapewnia użytkownikom możliwość rozrywki, odpoczynku i aktywności fizycznej. W zaplanowanej na parterze części komercyjnej znajduje się restauracja. Na antresoli wyposażona w profesjonalny sprzęt sala muzyki jest zapleczem dla profesjonalistów i amatorów.

Drugie piętro budynku zostało przeznaczone na bibliotekę. Podzielona na strefy przestrzeń pozwala na wykorzystywanie nowatorskich rozwiązań. Zabiegiem, który sprzyja zachowaniu jedności, a równocześnie pozwala na zachowanie indywidualności, są zastosowane wewnętrzne przeszklenia, które wizualnie powiększają *przestrzeń*. Tafle szklanych ścian oraz dachowe świetliki wpuszczają do pomieszczeń dużo naturalnego światła, tworząc przestrzeń optycznie otwartą i jasną. Szkło to materiał optycznie modelujący wnętrze, wymagający pod względem tożsamości wizualnej, dlatego wyposażenie biblioteki opierało się m.in. na wdrożeniu rebrandingu, a dokładniej wprowadzeniu nowego logo, kolorystyki wyposażenia, nowej kolorystyki strony internetowej, opracowaniu materiałów promocyjnych, w szerokim ujęciu: nowego podejścia i sposobu komunikacji z klientem. Dobrze zaaranżowana przestrzeń grodziskiej biblioteki jest ideogramem dostosowanym do percepcji odbiorców tego miejsca. Komfort użytkowników korzystających z biblioteki był dla inwestora priorytetem, dlatego ważnym procesem był dobór mebli, wykładzin oraz innych detali wyposażenia. Designerskie meble, dobrze zaprojekto-

wane, funkcjonalne, wykonane z dobrej jakości materiałów przedmioty to często wybór na lata. Dziennie grodziską bibliotekę odwiedza średnio ok. 250 osób, dlatego już na etapie projektowania tworzyliśmy przestrzeń odbieraną przede wszystkim z perspektywy użytkownika. Dla maluchów są to zatem bezpieczne, miękkie meble. Młodzi ludzie potrzebują wydzielonych, schowanych między regałami stref, dlatego szybko odnaleźli w bibliotece swoje ulubione miejsca. Dla osób dorosłych wybraliśmy wzornictwo kojarzone ze stylem nowoczesnym czy skandynawskim. Surowy architektoniczny beton, biel podłóg i regałów ożywiane są kolorowymi książkami. W kontekście zwiększenia komfortu przebywania wewnątrz, ale również ze względu na funkcje izolacji akustycznej i cieplnej, zastosowaliśmy w strefie dla dzieci i strefie YouMedia dobrej jakości wykładziny dywanowe. Utworzona w tych pomieszczeniach strefa bez butów pokazała, że chodzenie boso po miękkim runie wykładziny daje dzieciom (użytkownikom

Biblioteka Publiczna Gminy Grodzisk Mazowiecki

tych pomieszczeń) przyjemność. Ważnym elementem wyposażenia biblioteki są rośliny, szczególnie że budynek osadzony jest w przestrzeni parku; żywe rośliny są naturalną kontynuacją tego otoczenia. Wprowadzają ożywienie, ocieplają wnętrze, czynią je estetycznie ciekawszym.

Przy projektowaniu budynków wielofunkcyjnych, a takim jest biblioteka, należy pamiętać o ich kompletności. Jak mówi przysłowie, „Diabeł tkwi w szczegółach”, które tu oznacza, że najtrudniejsze do rozwiązania są sprawy drobne i pozornie błahe. Często pomijane stanowią o klimacie i wyjątkowości tego miejsca. Należą do nich na przykład estetyczne przekładki, dobrze zaprojektowane oznaczenia (odpowiednia czcionka), ładne doniczki, designerska lampka na biurku, niebanalnie ubrana choinka etc. Dopelnienie stanowi zapach, zawsze ten sam, (zauważany i doceniany przez użytkowników), który buduje specyficznie intymny związek pomiędzy przestrzenią i ludźmi, którzy w niej przebywają.

Wszystkie opisane wyżej elementy przestrzeni i wyposażenia grodzkiej biblioteki tworzące jej wizerunek są spójne i łatwo identyfikowalne. Definiując instytucję, jaką jest biblioteka, nadają jej kierunek działania. Biblioteka zaprojektowana została z myślą o zmieniającej się własnej funkcji – poza miejscem wypożyczenia książek staje się ona centrum aktywności lokalnej, miejscem spędzania wolnego czasu, kreatywną przestrzenią przeznaczoną dla wszystkich mieszkańców. Ciekawe rozwiązania sprzętowe (drukarka 3D, roboty, stół interaktywny, bieżnia VR, zabawki interaktywne) sprawiają, że biblioteka jest miejscem rozrywki i nauki, a zastosowane w niej nowe technologie zapewniają również łatwiejszy dostęp do zbiorów bibliotecznych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami. To nowoczesna przestrzeń, która łączy tradycyjną funkcję biblioteki z centrum multimedialnym, społecznym i kulturalnym.

Cieszymy się, że nasze innowacyjne rozwiązania, które zwiększyły dostęp mieszkańców do kultury, zostają docenione w konkursach: nagroda im. Kierbedziów w kategorii „Kreowanie nowoczesnego wizerunku biblioteki”, tytuł „Budowa XXI wieku” w ogólnopolskim konkursie w kategorii „Nowe obiekty”, nagroda główna w konkursie PAP Innowacyjny Samorząd 2020, za projekt „Innowacyjna biblioteka XXI wieku”, zwycięzca czwartej edycji konkursu „Samorządowy Lider Cyfryzacji” oraz „Obiekt 25-lecia” w Ogólnopolskim Konkursie „Modernizacja Roku & Budowa XXI wieku”.

Jednak największą nagrodą dla osób pracujących w grodzkiej bibliotece jest satysfakcja mieszkańców, ludzi, którzy z tego obiektu korzystają.

Dobre praktyki:

- Warto czerpać inspiracje – mając w planach budowę, przebudowę lub remont, warto wesprzeć się doświadczeniem innych.
- Przygotowanie do zmiany – zmiana to proces, w którym powinien uczestniczyć zespół biblioteki oraz mieszkańcy.
- Obiekt „skrojony” na miarę potrzeb – zdefiniowanie obszaru projektowego.

STRESZCZENIE

DOROTA OLEJNIK

Dobrze zaprojektowana przestrzeń i wyposażenie grodziskiej biblioteki

Referat prezentuje nowoczesne rozwiązania w zakresie architektury i urządzenia wnętrza w nowoczesnej przestrzeni w Grodzisku Mazowieckim. Wskazuje, jakie dobre praktyki (m.in. konsultacje z mieszkańcami/użytkownikami) mogą stosować biblioteki stojące przed wyzwaniem restrukturyzacji i modernizacji.

SŁOWA KLUCZOWE

przestrzeń publiczna, funkcjonalność bibliotek, architektura, biblioteki XXI wieku

SUMMARY

DOROTA OLEJNIK

Well-Designed Space and Equipment of the Grodzisk Mazowiecki Library

The paper presents modern architecture and interior design solutions in the modern space of the library in Grodzisk Mazowiecki. It indicates good practices (such as consultations with residents/patrons) that can be adopted by libraries facing the challenge of restructuring and modernisation.

KEYWORDS

Public space, functionality of libraries, architecture, 21st century libraries

BIBLIOGRAFIA

- Bobilewicz G., *Alternatywne biblioteki w przestrzeni publicznej współczesnych miast świata (od natury do kultury)*, „Prace Filologiczne. Literaturoznawstwo” 9: 2019, s. 55–68.
- Kruszewski T., *Przestrzenie biblioteki. O symbolicznej, fizycznej i społecznej obecności instytucji*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2012.